

Steinkjer kommune

STEINKJER
åpen, lys og glad

EIERSKAPMELDING 2023-2027

Foto Atilla Haugen

FOR STEINKJER KOMMUNE

Eierskapsmelding 2023-2027

INNHold

1.	Innledning	3
2.	Modeller for selskapsdannelse og samarbeid mellom kommuner	4
2.1.	Kommunalt foretak	4
2.2.	Vertskommune	5
2.3.	Interkommunalt politisk råd	5
2.4.	Kommunalt oppgavefellesskap	6
2.5.	Interkommunalt selskap (IKS)	6
2.6.	Aksjeselskap (AS)	7
2.7.	Stiftelse	9
2.8.	Andre selskapsformer	9
2.9.	Vurdering og valg av samarbeids- og selskapsform	9
3.	Motiver for selskapsdannelse	10
3.1.	Samarbeid for å effektivisere tjenesteproduksjonen	11
3.2.	Samfunnsøkonomiske motiv	11
3.3.	Finansielle motiv	11
3.4.	Næringspolitiske motiv	11
4.	Eierstyring	12
4.1.	Eierskapsmelding og årlig Eiermelding	12
4.2.	Formelle Eierorganer	13
4.3.	Prinsipper for Eierstyring	15
5.	Styrets rolle og ansvar	16
5.1.	Styrets oppgaver	16
5.2.	Styrets sammensetning	16
5.3.	Godtgjøring til styret og ledende ansatte	17
5.4.	Forventninger til styret	18
6.	Resultatmål	19
7.	Oppfølging av eierskapsmelding og Eiermelding	20
7.1.	Revidering av eierskapsmelding og utarbeidelse av Eiermelding	20
7.2.	Kontroll	20
7.3.	Rutiner	20
8.	Steinkjer kommunes Eierandeler med hovedmotiv for eierskapet	21
8.1.	Interkommunale selskap (IKS)	21
8.2.	Aksjeselskap (AS)	21
8.3.	Samvirkeforetak (SA)	22
	VEDLEGG 1 - Oversikt over samarbeids- og selskapsformer	23
	VEDLEGG 2 - Oversikt bruk av samarbeids- og selskapsformer i Steinkjer kommune	25

1. Innledning

Kommunene har stor frihet til å organisere tjenestene sine slik de finner det hensiktsmessig. Tjenestene kan organiseres som en del av kommunen eller som selvstendige rettssubjekter.

Når kommunen organiserer tjenesteproduksjonen innenfor den kommunale organisasjonen, gjelder styringssystemet som følger av kommuneloven. Kommunestyret har i utgangspunktet all beslutningsmyndighet, men kan delegere til underliggende organer og til administrasjonen.

Kommunene kan velge å legge deler av virksomheten i egne selskap. Det kan henge sammen med ønske om å løse oppgaver sammen med andre kommuner eller andre offentlige eller private aktører. Eller det kan være nødvendig for kommunen å delta i forretningsvirksomhet, og da kan det være hensiktsmessig å etablere selskap for å begrense økonomisk risiko.

Når deler av den kommunale virksomheten legges i egne rettssubjekter, som for eksempel aksjeselskap eller interkommunale selskap, må styringssystemene følge den lovgivningen som gjelder for det aktuelle rettssubjektet. Kommunestyrets styring av selskapet må utføres i selskapets eierorgan. Kommunestyret har likevel det overordnede ansvaret for hele kommunens virksomhet, også den som drives av de kommunalt eide selskapene.

At virksomheter eller tjenester skilles ut og legges i egne selskaper innebærer at betingelsene for folkevalgt styring og kontroll endres. Slik disse selskapene er organisert, skal selskapets styrende organer ha betydelig grad av frihet til å drive virksomheten. Lovfestede bestemmelser og vanlige normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunene som eier av slike selskaper, kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet.

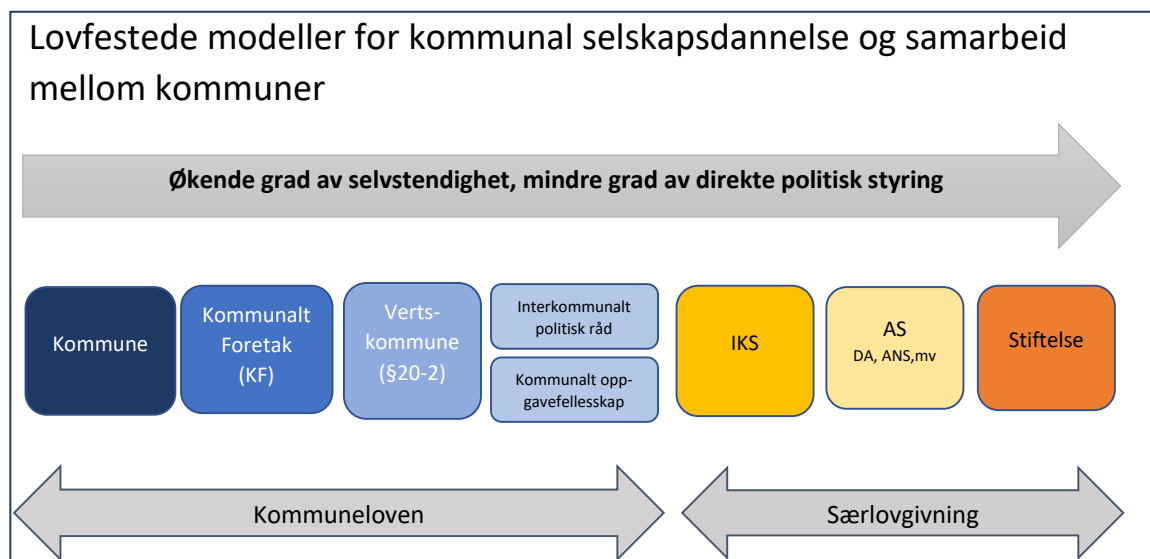
Etter kommuneloven skal kommunene, minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret.

Eierskapsmeldingen skal inneholde:

- a) kommunens prinsipper for eierstyring (se kap. 4-7)
- b) en oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i (se kap. 8)
- c) kommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b (se kap. 8).

Eierskapsmeldingen skal følges opp med årlige eiermeldinger. I disse eiermeldingene vil kommunens eierskap i selskap som reguleres av andre lover enn kommuneloven, gjennomgå opp mot formålet med eierskapet.

2. Modeller for selskapsdannelse og samarbeid mellom kommuner

Figuren over viser ulike modeller for å organisere kommunal virksomhet, og hvordan de ulike modellene er i forhold til hverandre når det gjelder selvstendighet mulighet til direkte politisk styring.

For modeller som er forankret i kommuneloven gjelder Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) og Lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven) på samme måte som for de deltakende kommunene. For modeller som er forankret i annen lovgiving er forholdet til nevnte lover særskilt omtalt i gjennomgangen som følger.

2.1. Kommunalt foretak

Kommunalt foretak er hjemlet i Kommunelovens kapitel 9. Juridisk sett er et kommunalt foretak en del av kommunen og ikke et eget rettssubjekt. Modellen er egnet til å skape en noe større grad av selvstendighet for virksomhet(er) i en kommune, men kan ikke nyttes til interkommunalt samarbeid.

Et kommunalt foretak skal ha vedtekter og et styre som oppnevnes av kommunestyret. Kommunestyret kan velge å begrense styrets fullmakter i konkrete saker gjennom vedtektene.

Et kommunalt foretak skal ha en daglig leder som rapporterer til styret. Kommunedirektøren har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet innenfor styrets myndighetsområde, men kan pålegge daglig leder å utsette iverksettelsen av saker inntil kommunestyret har behandlet dem.

Eventuelle ansatte er formelt sett ansatt i kommunen. Kommunen hefter fullt ut for selskapets forpliktelser og regnskapet inngår som en del av kommunens regnskap. Kommunale foretak er forpliktet til å etterleve forvaltnings- og offentlighetsloven når det gjelder saksbehandling og offentlig innsyn.

Ansvar for foretaket ligger i utgangspunktet hos styret, men kommunestyret kan sikre fortsatt kontroll over konkrete områder gjennom å begrense styrets fullmakter på disse områdene i vedtektene. Siden kommunale foretak er en integrert del av kommunens økonomi, vil det være naturlig at løpende rapportering skjer som en del av den ordinære rapporteringen til politisk nivå.

2.2. Vertskommune

Vertskommunesamarbeid er hjemlet i KommuneLOvens kapittel 20. Vertskommunesamarbeid er egnet når to eller flere kommuner ønsker å samarbeide om lovpålagte oppgaver og utøvelse av offentlig myndighet.

Loven gir rammer for to typer samarbeid: administrativt vertskommunesamarbeid (§ 20-2) og vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemd (§20-3). Det skal ligge en skriftlig avtale til grunn for samarbeidet, og det er formelle krav til hva denne skal inneholde.

Administrativt vertskommunesamarbeid innebærer at vertskommunen skal utføre oppgaver og treffe avgjørelser etter delegert myndighet fra samarbeidskommunene i enkeltsaker som ikke er av prinsipiell betydning. Formelt skjer dette ved at kommunestyrene i de samarbeidende kommunene instruerer kommunedirektørene sine om å delegerer fullmakt til kommunedirektøren i vertskommunen.

Vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemd innebærer at kommunene oppretter en felles nemd hos vertskommunen med minimum 2 deltakere fra hver kommune. Deltakerkommunene kan delegerer til nemnda myndighet til å treffe vedtak også i saker av prinsipiell betydning. Dette skal skje ved at kommunestyrene eller fylkestingene selv delegerer samme kompetanse til nemnda. Nemnda kan delegerer til vertskommunens administrasjon myndighet til å treffe vedtak i enkeltsaker eller typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning.

Vertskommunesamarbeid medfører at ansvaret for å løse oppgaver og treffe avgjørelser overføres fra en kommune til en annen, men det opprettes ikke noe eget rettssubjekt. Oppgavene innpasses i vertskommunens organisasjon, eventuelt ansatte overføres til vertskommunen etter prinsippene om virksomhetsoverdragelse. Videre oppfølging inklusive regnskap og rapportering, skjer som en del av vertskommunens systemer for styring og kontroll. Forvaltnings- og offentlighetsloven gjelder på vanlig måte for saksbehandling og offentlig innsyn.

Ved administrative vertskommunesamarbeid ivaretas den folkevalgte styringen av folkevalgte organer i vertskommunen. En samarbeidskommune kan imidlertid gi vertskommunen instruks om utøvelsen av den delegerte myndighet i saker som alene gjelder samarbeidskommunen eller dennes innbyggere.

2.3. Interkommunalt politisk råd

Etter kommuneLOvens kapittel 18 kan to eller flere kommuner sammen opprette et interkommunalt politisk råd. Rådet kan behandle saker som går på tvers av kommunegrensene. Et interkommunalt politisk råd kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak. Rådet kan likevel gis myndighet til å treffe slike vedtak om interne forhold i samarbeidet og til å forvalte tilskuddsordninger.

Det skal inngås en skriftlig avtale mellom partene som sammen danner rådet og denne skal vedtas av alle kommunestyre som deltar i samarbeidet. Representantskapet er det øverste organet i et interkommunalt politisk råd. Samtlige deltakere i rådet skal være representert med minst ett medlem i representantskapet.

Den enkelte deltakeren i et interkommunalt politisk råd har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av rådets forpliktelser. Til sammen skal andelene utgjøre rådets samlede forpliktelser.

2.4. Kommunalt oppgavefellesskap

Etter kommunelovens kapittel 19 kan to eller flere kommuner sammen opprette et kommunalt oppgavefellesskap for å løse felles oppgaver. Et oppgavefellesskap kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak. Oppgavefellesskapet kan likevel gis myndighet til å treffe denne typen vedtak om interne forhold i samarbeidet og til å forvalte tilskuddsordninger.

Det skal inngås en skriftlig avtale mellom partene som sammen danner oppgavefellesskapet og denne skal vedtas av alle kommunestyre som deltar i samarbeidet. Representantskapet er det øverste organet i et kommunalt oppgavefellesskap. Samtlige deltakere skal være representert med minst ett medlem i representantskapet.

Den enkelte deltakeren i et kommunalt oppgavefellesskap har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av oppgavefellesskapets forpliktelser. Til sammen skal andelene utgjøre oppgavefellesskapets samlede forpliktelser.

2.5. Interkommunalt selskap (IKS)

Interkommunale selskap (IKS) er hjemlet i Lov om interkommunale selskaper, som trådte i kraft i 1999. Deltakerne i et IKS hefter ubegrenset for selskapets forpliktelser, i motsetning til i et AS hvor eierne kun hefter for innskutt aksjekapital. Det er bare kommuner, fylkeskommuner og andre IKS som kan være medeiere. Siden eierne etter loven ikke kan gå konkurs, og hefter ubegrenset for forpliktelsene til selskapet, er det ikke krav om egenkapital i IKSer.

IKS er ment som en organisasjonsmodell for offentlig oppgaveløsning med et visst forretningsmessig preg.

Det øverste styringsorganet i et IKS er representantskapet. Alle deltakere skal ha minst et medlem i representantskapet. Kommunestyret oppnevner medlemmene og har instruksjonsrett overfor sine representanter.

Representantskapet skal blant annet behandle selskapets regnskap og valg av revisor, budsjett og økonomiplan, samt salg av fast eiendom eller investeringer som er av vesentlig betydning for selskapet eller eierne. Vesentlige avvik fra budsjett og planer må meddeles representantskapet, men det er ikke krav om løpende rapportering. Et IKS må ha en selskapsavtale og denne kan sette ytterligere krav til hvilke saker som må godkjennes av representantskapet. Innenfor sitt myndighetsområde kan representantskapet instruere styret og omgjøre beslutninger. Overfor

tredjepart kan denne muligheten begrenses av at et utvidet myndighetsområde for representantskapet ikke er allment kjent.

Det er representantskapet som velger styret for et IKS. Styret har ansvaret for forvaltningen av selskapet og skal sørge for en tilfredsstillende organisering av selskapets virksomhet. Styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål, selskapsavtalen, selskapets årsbudsjett og andre vedtak og retningslinjer fastsatt av representantskapet. Styret skal sørge for at bokføringen og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll, og føre tilsyn med daglig leders ledelse av virksomheten.

Et IKS er et eget rettssubjekt. De ansatte har selskapet som arbeidsgiver og daglig leder som øverste administrative leder. Ansvar for arbeidsgiverpolitikken for selskapet ligger vanligvis til styret. Lov om interkommunale selskap regulerer ansatte sin representasjon i styret.

IKS fører regnskap etter regnskapsloven hvis det ikke er bestemt i selskapsavtalen at man skal følge prinsippene for kommunal regnskapsføring. Hvis regnskapet føres etter regnskapsloven gjelder de samme bestemmelsene for årsberetning som for et aksjeselskap. Kravene til årsregnskapet og innholdet i årsberetningen er omtalt i pkt. 6.2 om pliktig rapportering og i vedlegg 3.

Offentleglova omfatter selvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte eier mer enn 50 %. Det er åpnet for unntak for rettssubjekt som hovedsakelig driver næring i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private. Et IKS er pr definisjon omfattet av offentliglova og må fortløpende vurdere om det oppfyller kravene til unntak som følge av konkurranse.

Forholdet til anskaffelsesloven må vurderes etter reglene i anskaffelsesloven og er avhengig av om IKS'et i hovedsak er å anse som et offentligrettslig organ som er opprettet for å tjene allmenhetens behov, samt virksomhetens karakter. Viktige elementer her vil være virksomhetens formål slik det framgår av vedtektene, om virksomheten opererer på egen regning og risiko, og om den er underlagt offentlige myndigheters eller andre offentlige organers ledelsesmessige kontroll.

Lov om interkommunale selskap inneholder regler for uttreden og oppløsning av IKS.

2.6. Aksjeselskap (AS)

Aksjeselskap (AS) reguleres av Lov om aksjeselskaper (aksjeloven). Aksjeloven er ikke spesielt tenkt for offentlig virksomhet, men for virksomheter hvor formålet er å skape inntekter og overskudd. Samtidig er det en av få organisasjonsmodellene der både private og offentlige kan delta.

Aksjeloven gir forholdsvis klare regler for hvordan et aksjeselskap skal organiseres. Det skal være et stiftelsesdokument som inneholder vedtekter, det er minimumskrav til vedtektene og eventuelle særskilte rettigheter skal tas inn i vedtektene eller i en selskapsavtale som vedlegges vedtektene. Stiftelsesdokumentene skal registreres i Brønnøysundregisteret og være offentlig tilgjengelige.

I et aksjeselskap er eiernes økonomiske ansvar begrenset til den innskutte aksjekapitalen. Det lovregulerte minimumskravet til aksjekapital er beskjedent (NOK 30.000), men i praksis må

aksjeselskap ha en egenkapitalgrad (andelen av totalkapitalen som er egenkapital) tilpasset selskapets virksomhet og risiko.

Det øverste styringsorganet i et AS er generalforsamlingen. Alle eiere har rett til å delta i generalforsamlingen.

Generalforsamlingens lovbestemte oppgaver er å vedta selskapets årsregnskap og styrets årsberetning, fastsette utbytte, samt velge styre og revisor for virksomheten. Vedtektene kan også legge andre oppgaver til generalforsamlingen, så lenge dette ikke er oppgaver som ved lov er lagt til andre organer.

Styret har ansvaret for forvaltningen av selskapet og skal sørge for en tilfredsstillende organisering av selskapets virksomhet, slik at selskapet drives i samsvar med eiernes formål og innenfor rammen av lovverket. Styret skal i nødvendig utstrekning fastsette planer og budsjetter for selskapets virksomhet, og har en viktig funksjon for å sikre strategisk planlegging for selskapet. Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. Styret skal også føre tilsyn med daglig leders ledelse av virksomheten.

Et AS er et eget rettssubjekt. De ansatte har selskapet som arbeidsgiver og daglig leder som øverste administrative leder. Ansvar for arbeidsgiverpolitikken for selskapet ligger til styret. Aksjeloven regulerer ansatte sin representasjon i styret.

AS fører regnskap etter regnskapsloven, og utarbeider årsmelding og årsberetning i henhold til bestemmelsene i denne.

Offentleglova omfatter selvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte eier mer enn 50 %. Det er åpnet for unntak for rettssubjekt som hovedsakelig driver næring i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private. Hvis mer enn 50 % av aksjene i et AS eies av offentlige virksomheter, omfattes selskapet av offentliglova og må fortløpende vurdere om det oppfyller kravene til unntak som følge av konkurranse.

Forholdet til anskaffelsesloven må vurderes etter reglene i anskaffelsesloven og er avhengig av om selskapet i hovedsak er å anse som et offentligrettslig organ som er opprettet for å tjene allmenhetens behov, samt virksomhetens karakter. Viktige elementer her vil være virksomhetens formål slik det framgår av vedtektene, om virksomheten opererer på egen regning og risiko, og om den er underlagt offentlige myndigheters eller andre offentlige organers ledelsesmessige kontroll.

Dersom alle aksjene i et AS har offentlige eiere, gir kommunelovens § 80 kommunens kontrollutvalg og revisor rett til å kreve de opplysninger som er nødvendig for deres kontroll, så vel fra selskapets daglige leder som fra styret og selskapets valgte revisor. I den utstrekning det finnes nødvendig, kan kontrollutvalget og kommunens revisor selv foreta undersøkelser i selskapet.

Aksjeloven inneholder regler for uttreden og oppløsning av AS.

2.7. Stiftelse

En stiftelse er en selveiende organisasjon som reguleres av Lov om stiftelser (stiftelsesloven).

Kommuner kan, alene eller sammen med andre offentlige og/eller private virksomheter, opprette en stiftelse. Loven gir regler for hvordan dette skal skje, blant annet gjennom minstekrav til vedtekter. Stiftelser skal ha et klart formål, meldes til Stiftelsesregisteret og vedtektene skal være offentlige.

En stiftelse er selveiende i den betydning av stifter verken kan utøve styring over stiftelsens virksomhet eller gjøre krav på andel av stiftelsens overskudd (ta utbytte). Vedtektene kan gi stifterne anledning til å utnevne styre for stiftelsen. Hvis mer enn halvparten av medlemmene i selskapets øverste organ (styret) er utnevnt av offentlige virksomheter er stiftelsen omfattet av offentliglova.

En stiftelse er et eget rettssubjekt. Eventuelle ansatte har stiftelsen som arbeidsgiver og daglig leder som øverste administrative leder. Ansvar for arbeidsgiverpolitikken for selskapet ligger til styret. I næringsdrivende stiftelser har ansatte rett til styrerepresentasjon på samme måte som i aksjeselskap.

Stiftelser er bare en hensiktsmessig organisasjonsform når det er et ønske om å gjøre virksomheten helt uavhengig av kommunen. Den vanligste bruken av stiftelser er i forbindelse donasjoner eller tildelinger der avkastningen skal brukes til å fremme stiftelsens formål.

Et eget tilsyn (Stiftelsestilsynet) fører tilsyn med stiftelser og påser blant annet at utdelinger er i tråd med formålet og ikke skjer til stifterne. Stiftelser kan ikke omdannes eller oppløses uten godkjenning fra Stiftelsestilsynet.

2.8. Andre selskapsformer

Kommuner kan også delta i samvirkeforetak. Et samvirkeforetak er en sammenslutning som har til hovedmål å fremme medlemmenes økonomiske interesser enten som kjøpere eller som leverandører. Overskudd, bortsett fra normal forrentning, må bli værende i foretaket eller fordeles mellom medlemmene etter deres omsetning med foretaket. Et samvirkeforetak må ha minst to medlemmer. De som kan få sine interesser ivaretatt av et samvirkeforetak, har rett til å bli medlem og alle medlemmer skal behandles likt. Selskapsformen er regulert i Lov om samvirkeforetak (samvirkelova).

2.9. Vurdering og valg av samarbeids- og selskapsform

Som beskrevet i dette kapitlet har kommunene flere organisasjonsmodeller å velge mellom når de skal inngå formelle samarbeid.

Det enkleste for kommunene å samarbeide om er rutineoppgaver med stort volum og liten grad av skjønnsutøvelse. For slike oppgaver er det ofte stordriftsfordeler som kan hentes ut gjennom et samarbeid. Siden det er lite rom for skjønn, er det også mindre behov for direkte folkevalgt kontroll. Samarbeidet organiseres da gjerne som administrativt vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 20-2. Selv om det er vertskommunen som utfører oppgaven, vil de andre

samarbeidskommunene kunne gi vertskommunen instruks om utøvelse av den delegerte myndigheten i saker som gjelder samarbeidskommunen eller dennes innbyggere.

I den grad kommuner skal samarbeide om oppgaver som er mer prinsipielle og der det er ønskelig med direkte folkevalgt kontroll, finnes det muligheter etter kommunelovens § 20-3, vertskommune med felles folkevalgt nemd.

Kommuneloven gir også kommunene anledning til å samarbeide om tjenesteproduksjon gjennom kommunalt oppgavefellesskap. Dette er en organisasjonsform som ble innført da den gjeldende kommuneloven trådte i kraft ved starten av valgperioden 2019-2023.

Til tross for samarbeidsmulighetene som kommuneloven gir, velger kommuner å legge deler av virksomheten i selskaper. Det kan være flere motiver for dette. Behovet for å samarbeide med parter som ikke er kommunale er et slikt motiv. Ønske om å begrense økonomisk risiko et annet. Motiver for selskapsdannelse er nærmere omtalt i kapitel 3.

Når en del av kommunens virksomhet legges ut i egne selskaper, må styringssystemet følge den lovgivningen som gjelder for selskapsformen som velges. Kommunestyrets styring av selskapet må utføres i selskapets eierorgan. Som eier har kommunestyret et overordnet ansvar for å sikre en selskapsform som er tilpasset selskapets formål, eierstyringsbehov, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

Et sammendrag av informasjonen i kapitel 2 er vist i vedlegg 1. En oversikt over samarbeid og selskaper der kommunen deltar er vist i vedlegg 2.

3. Motiver for selskapsdannelse

Det at kommunestyret må overlate styringen av den delen av virksomheten som legges i et selskap som reguleres av annen lovgivning enn kommuneloven til selskapets styrende organer kan i seg selv oppfattes som problematisk.

Dette handler i noen grad om at folkevalgte overlater styringen til et styre som har plikt til å prioritere det som er best for selskapet. Kommunestyret vil ikke lenger være like tett på, eller ha tilgang til like mye informasjon om virksomheten, som de ville vært dersom den var en del av den ordinære kommuneorganisasjonen. Opplevelsen av at dette er problematisk, kan forsterkes av at utenforstående ikke nødvendigvis ser forskjell på en kommunal virksomhet og et kommunalt eiet selskap, og anser kommunestyret som ansvarlig for beslutninger og handlinger uansett.

På samme måte kan selskap oppleve det å ha kommuner som eiere som problematisk. Dette gjelder kanskje i størst grad selskap som konkurrerer i et marked og/eller som har private medeiere. Den politiske debatten knyttet til eierskapet og selskapet må nødvendigvis være offentlig. Helt legitim uenighet mellom ulike politiske partier kan bli tolket til at eierne ikke vet hva de vil med selskapet eller ikke vil selskapets beste.

Til tross for ulempene ved å legge virksomhet i egne selskap, er det situasjoner hvor selskapsdannelse kan være den beste løsningen.

Det finnes flere måter å dele inn motiver for selskapsdannelse på. For å tydeliggjøre og skape bevissthet knyttet til kommunens formål med det enkelte eierskapet, er det viktig å se på motivet for selskapsdannelsen. Formålet vil som regel framgå av selskapets vedtekter og eller aksjonæravtale. Det er viktig å merke seg at eier kan ha flere formål med eierskapet, og at formålet kan endre seg over tid.

Steinkjer kommune legger følgende motiver til grunn for selskapsdannelser for selskap utenfor kommuneloven:

3.1. Samarbeid for å effektivisere tjenesteproduksjonen

Hovedmotivet for eierskapet er å oppnå en mer kostnadseffektiv tjenesteproduksjon og/eller bedre kvalitet på tjenestene gjennom å samarbeide med andre. Hvis samarbeidet skal omfatte medeiere som er ikke er kommuner eller fylkeskommuner, er det vanlig å etablere et aksjeselskap. Hvis alle eierne er kommuner eller fylkeskommuner kan et IKS (Interkommunalt Selskap) være et alternativ.

3.2. Samfunnsøkonomiske motiv

Et motiv for eierskapet kan være å løse oppgaver som ikke vil eller bør bli løst av private. Dette kan være oppgaver som ikke er bedriftsøkonomisk lønnsomme, men som samfunnet ønsker løst innenfor en forretningsmessig modell, eksempelvis offentlig transport. Eller det kan være innen områder der det er mer eller mindre naturlige monopoler, der man enten ikke ønsker å hente ut monopolgevinsten eller ikke ønsker at et privat selskap skal hente den ut.

3.3. Finansielle motiv

Hovedmotivet for eierskapet er økonomisk avkastning, eller å begrense økonomisk risiko. At et eierskap er finansielt motivert betyr ikke at kommunen har en kortsiktig horisont på sitt eierskap eller ønsker å selge aksjene i selskapet. Ofte handler finansielt motivert eierskap om at kommunen har gått inn som hel- eller deleier i selskap der private har trukket seg ut, eller fordi kommunen har vært den eneste aktøren med tilgang på kapital.

Kommunen kan også velge å organisere virksomhet i et selskap for å begrense økonomisk risiko. Etter aksjeloven er kommunens økonomiske ansvar ved en eventuell konkurs/avvikling begrenset til innskutt aksjekapital.

3.4. Næringspolitiske motiv

Hovedmotivet for eierskapet er å etablere eller beholde arbeidsplasser i kommunen eller regionen, eventuelt å kontrollere hvor hovedkontoret til en bedrift ligger. Det kan også handle om å beholde nøkkelkompetanse.

Omfatter også eierskap til infrastruktur som er viktig for næringsutvikling.

4. Eierstyring

Hovedformålet med eierstyringen er å sikre en god utvikling for selskapene, langsiktig verdiskaping og gode, forutsigbare rammebetingelser. Den skal også følge opp vedtatt eierskapspolitikk slik denne framgår av eierskapsmeldingen.

Løpende eierstyring innebærer

- Tydelige krav og forventninger som reflekterer formålet med eierskapet.
- Regelmessig og formalisert kontakt mellom kommunen og selskapene/foretakene
- God rapportering på mål og forventninger
- Gode prosesser ved gjennomføring av valg, strategiendringer, mv.

Kommunestyret, formannskapet og ordfører har i den sammenheng viktige og ulike roller på vegne av kommunen som eier. Generalforsamling/bedriftsforsamling/representantskap er selskapets øverste organ og kommunens formelle kontaktpunkt knyttet til eierskapet.

Selskapsorganisering innebærer at man gir slipp på den tradisjonelle formen for forvaltningsstyring og at styring må skje i henhold til de rammer som følger av selskapslovgivningen. For å kompensere for ulemper med redusert direkte styring, er et viktig virkemiddel for å etablere mål og forventninger til selskapene og prinsipper for eierstyring. Dette er rammer som skal være førende i styrets arbeid. I oppfølgingsarbeidet overfor selskapet vektlegges kontroll av mål- og forventningsoppnåelse, økonomioppfølging og styreevalueringer.

Eierstyring forankres politisk på flere nivå. Den overordnede styringen legges i eierskapsmeldingen. I tillegg utarbeides det årlige Eiermeldinger.

4.1. Eierskapsmelding og årlig Eiermelding

Kommunen skal være tydelig på hva som er formåler med eierskapet i de enkelte selskapene og hva de overordnede forventningene til selskapet er. Kommunen legger opp til aktiv bruk av selskapsvise eierskapsstrategier. Det må skilles mellom eierskapsstrategier, som er kommunens strategi for eierskapet og selskapets forretningsstrategi, som er styrets ansvar.

Eierskapsstrategiene legger grunnlag for en aktiv oppfølging av de verdiene som ligger i de ulike selskapene og skal gjenspeile formålet med eierskapet. Strategiene skal danne plattform for en god styringsdialog og gi mål og klar retning for hva eierne vil med selskapet. Eierstrategier kan regulere strategisk retning, mål, kjernevirksomhet og forhold som kommunikasjon med selskapet, informasjonsbehov, forventet avkastning og utbytteforventninger. Eierskapsstrategier er individuelle og tilpasses det enkelte selskap. Eierskapsstrategiene tas opp til vurdering i den årlige Eiermeldingen, som legges fram hver høst. I denne Eiermeldingen vil kommunens eierskap i selskap som reguleres av andre lover enn kommuneloven, gjennomgås opp mot formålet med eierskapet

4.2. Formelle eierorganer

Kommunestyret/formannskapet

Det er kommunestyret som fatter vedtak om etablering og avvikling av selskaper, godkjenner vedtekter, selskapsavtaler og aksjonæravtaler. Kommunestyret oppnevner representanter til eierorganene og fører tilsyn og kontroll med forvaltningen av eierinteressene.

Kommunestyret fastsetter kommunens eierskapspolitikk, herunder prinsippene for eierstyring. Kommunestyret kan også uttrykke forventninger til styrets arbeid og forvente å få gjennomslag for dette i selskap der kommunen (eller samarbeidende kommuner) eier mer enn 50 % av aksjene.

Kommunestyrets styringsmuligheter som eier av selskap som er organisert etter aksjeloven og lignende, er knyttet til å etablere tydelige mål for eierskapet og krav til resultater, herunder utbytte. Dette skjer gjennom å etablere eierskapsstrategier for det enkelte selskap og følge dem opp i den årlige eiermeldingen.

I selskap som er organisert etter aksjeloven, lov om interkommunale selskaper eller lignende, fremmer kommunen sine interesser som eier gjennom deltakelse i generalforsamling og representantskap.

I generalforsamlinger i aksjeselskap stiller hver eier med en representant som stemmer for hele eierandelen. I representantskap skal det være minst ett medlem fra hver eier. Som hovedregel har hvert medlem en stemme, slik at større eiere velger flere medlemmer. Dersom det skal velges flere medlemmer er det kommunestyret som foretar valget.

Ordfører

Ordfører er kommunens representant i generalforsamling og representantskap med varaordfører som vara. Ordfører kan i enkelttilfelle gi andre fullmakt til å møte på kommunens vegne.

Den som representerer kommunen i generalforsamling og representantskap skal fremme det syn som kommunestyret har vedtatt i eiermeldingen og/eller andre konkrete vedtak i kommunestyret.

Ordfører med varaordfører som vara, representerer kommunen i eiermøter.

Generalforsamling/representantskap

I henhold til aksjeloven skal selskap avholde ordinær generalforsamling en gang i året, senest 6 måneder etter utløpet av regnskapsåret. Ordinære generalforsamlingssaker er godkjenning av årsregnskapet og årsberetningen, herunder utdeling av utbytte, og valg av styreleder og styremedlemmer som er på valg. I tillegg behandles aktuelle saker som aksjeloven krever skal behandles av generalforsamlingen, som kapitalforhøyelse, endring i vedtekter med tilhørende avtaleverk og endringer i aksjonærrettigheter.

I selskap som er organisert etter lov om interkommunale selskaper er det representantskapet som er selskapets øverste organ. Representantskapet har de samme oppgaver som generalforsamlingen i et aksjeselskap, men fastsetter i tillegg selskapets budsjett og økonomiplan. Det er også mulig å

vedtektsfeste at visse saker som ellers ville høre under styret, skal godkjennes av representantskapet. Sistnevnte kan for eksempel gjelde større investeringer eller saker av prinsipiell karakter.

Valgkomite

En valgkomite i et selskap er et organ valgt av generalforsamling eller representantskap (IKS) med mandat å fremme forslag til styremedlemmer og eventuelt godtgjørelse til disse. Ordningen med valgkomite er ikke lovregulert og må tas inn det enkelte selskaps vedtekter eller i en eventuell selskapsavtale.

Valgkomiteer er vanlig i større selskap, og spesielt i større selskap med mange eiere. I selskap der det brukes valgkomite, bør valgkomiteen settes sammen slik at alle aksjeeierne føler seg representert. Flertallet i valgkomiteen bør være uavhengig av styret og den daglige ledelsen, men det er nødvendig at komiteen har innsikt i hvilken kompetanse styret har behov for.

For å sikre best mulig grunnlag for sine vurderinger skal valgkomiteen ha kontakt med sittende styremedlemmer, daglig leder og eierne. Alle eiere bør gis anledning til å foreslå kandidater til styreverv i selskapet. I en del større selskap brukes profesjonelle rådgivere for å finne fram til gode styremedlemmer. Det finnes også databaser der personer med ulik styrekompetanse er registrert.

Valgkomiteens innstilling skal begrunnes og innstillingen bør også redegjøre for hvordan komiteen har arbeidet.

Eiermøter

I selskap der kommunen er en av flere eiere er likebehandling av alle aksjeeiere en forutsetning. Dette omfatter også hvilken informasjon kommunen som eier mottar fra selskapet og hvilken kontakt det er mellom kommunen og selskapet. Det er derfor viktig at representanter fra samtlige eiere deltar i disse møtene. Kommuner vil vanligvis være representert ved ordfører.

I selskap der kommunen er eneeier, eller eier selskapet sammen med samarbeidende kommuner, bør det avholdes minst ett eiermøte i året, i tillegg til generalforsamlingen

Kommunedirektøren

Kommunedirektøren skal iverksette kommunestyrets vedtatte eierpolitikk, herunder legge fram forslag til eierskapsmelding for behandling i kommunestyret, og sørge for oppfølging i form av eiermeldinger.

4.3. Prinsipper for eierstyring

Kommunens overordnede prinsipper for eierstyring er et sentralt element i eierpolitikken. Formålet med prinsippene er å avklare roller og ansvar, sikre åpenhet og ryddige beslutningsprosesser, redusere ulike typer risiko, stimulere til verdiskaping gjennom å legge til rette for økt effektivitet og styrket konkurransedyktighet m.v.

Steinkjer kommunes prinsipper for eierstyring
1. Valget om å etablere et selskap og valg av selskapsform skal baseres på en analyse av kommunens styringsbehov og mål for virksomheten
2. Steinkjer kommune skal angi klare og langsiktige mål for selskapene. Styret er ansvarlig for å realisere målene
3. Steinkjer kommune skal fremme sine interesser overfor kommunale selskap gjennom eierorganene
4. Selskapenes kapitalstruktur skal være tilpasset formålet med eierskapet og selskapenes situasjon
5. Det skal være åpenhet knyttet til Steinkjer kommunes eierskap og til selskapenes virksomhet basert på prinsippet om meroffentlighet. Det skal legges til rette for interne dialogprosesser foran møter i generalforsamling, representantskap mv
6. Styresammensetningen skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut ifra selskapets egenart. Godtgjørelsen til styret skal reflektere kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet.
7. Kommunestyret skal behandle eierskapspolitikken en gang i løpet av kommunevalgperioden og eiermelding med eierskapsstrategier hver høst.

5. Styrets rolle og ansvar

5.1. Styrets oppgaver

I henhold til selskapslovgivningen er det styret som har ansvaret for forvaltningen av selskapet. Den viktigste oppgaven for kommunen som eier er derfor å bidra til at selskaper der kommunen har eierskap, har kompetente styrer.

Tradisjonelt deles styrets oppgaver i tre:

- Forvaltningsansvaret, som blant annet omfatter organisering av virksomheten, ansettelse av daglig leder, virksomhetsplaner og budsjetter, regnskap og årsberetning, samt saker av «uvanlig art».
- Tilsynsansvaret, som blant annet omfatter tilsyn med den daglige ledelsen og virksomheten ellers, kontroll med egenkapitalen og sikring av at lover, regler, forskrifter og kontraktsforpliktelser etterleves.
- Informasjonsansvaret, som blant annet omfatter å gi korrekte og tilstrekkelige opplysninger til eierne og myndighetene.

Styreleder har et særskilt ansvar for å legge til rette for at styrets samlede kompetanse utnyttes på best mulig måte, blant annet gjennom å bidra til at styret fungerer godt som kollegium. Styreleder har også et særskilt ansvar for at styremedlemmene til enhver tid har den nødvendige kompetanse til å ivareta styreverv og om nødvendig, igangsette tiltak for å heve kompetansen. Dette omfatter også nødvendig opplæring av nye styremedlemmer.

5.2. Styrets sammensetning

Kompetanse

De beste styrene består av personer med relevant kompetanse i forhold til de utfordringer selskapet står overfor. De bruker denne kompetansen på en god måte og som setter av tilstrekkelig tid på styrearbeidet.

Spesielt for mindre selskap er et styre med riktig kompetanse viktig. Det gjør at selskapet på denne måten kan få tilgang på kompetanse som selskapet ellers ikke vil kunne holde seg med. Videre er det viktig å ha styremedlemmer som har tilstrekkelige forutsetninger for å foreta selvstendige vurderinger av ledelsens saksfremlegg og vesentlige avtaler som inngås av selskapet.

Styreverv i selskaper er personlige verv. Medlemmer av selskapsstyrer representerer bare seg selv, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne. Det betyr at styremedlemmene ikke representerer verken partier, kommunen eller andre interessenter, men ivaretar eierne kollektivt på best mulig måte.

Mangfold

Aksjeloven § 20-6 stiller krav om at begge kjønn skal være representert i styret med tilnærmet 40 % i statsaksjeselskap, og i selskap der kommuner og/eller fylkeskommuner eier til sammen minst to tredeler av aksjene (kommuneloven § 21-1). Tilsvarende regel gjelder for IKS.

Steinkjer kommune tilstreber kjønnsmessig balanse også i styrer der kommunen eier mindre enn to tredeler av aksjene.

5.3. Godtgjøring til styret og ledende ansatte.

Godtgjørelsen til styret bør som hovedregel reflektere kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Styreleder bør godtgjøres høyere enn styremedlemmer.

Dersom selskapets aktivitet medfører et økonomisk ansvar for styremedlemmene, skal dette søkes dekket gjennom en styreforsikring. Strafferettslig ansvar skal ikke dekkes.

Dersom ansatte i Steinkjer kommune er styremedlem i selskap hvor kommunen er eier, skal styrehonorar avklares administrativt i hvert enkelt tilfelle.

Fastsettelse av godtgjørelse til daglig leder er styrets ansvar. Steinkjer kommune forventer at godtgjørelsen til ledende ansatte skal være konkurransedyktige, men ikke lønnsledende sammenlignet med tilsvarende selskap. Styret skal bidra til moderasjon i godtgjørelsen til ledende ansatte.

Som hovedregel skal lønn gis som fastlønn. I bransjer der bonusordninger er vanlig, kan det gis variabel lønn under følgende forutsetninger:

- Ordningen skal omfatte alle ansatte
- Det skal være en klar sammenheng mellom de mål som ligger til grunn for den variable lønnen og selskapets mål
- Variabel lønn skal være basert på objektive, definerbare og målbare kriterier som lederen kan påvirke
- Samlet oppnåelig variabel lønn pr år bør for den enkelte ikke overstige verdien av 3 månedslønner, med mindre særskilte forhold tilsier det

Pensjonsvilkår for ledende ansatte skal være på linje med andre ansattes vilkår i selskapet.

I forhåndsavtaler hvor virksomhetens øverste leder fraskriver seg bestemmelsene om oppsigelsvern i arbeidsmiljøloven, kan det avtales sluttvederlag i overensstemmelse med arbeidsmiljøloven § 15-16. Sluttvederlag bør ikke benyttes når lederen selv tar initiativ til oppsigelsen. Sluttvederlag og lønn i oppsigelsestiden bør ikke overstige 12 månedslønner. Ved ansettelse i ny stilling eller inntekt fra næringsvirksomhet der vedkommende er aktiv eier, bør det avtales at sluttvederlaget reduseres med et forholdsmessig beløp beregnet på grunnlag av den nye årsinntekten. Reduksjonen skjer først etter at vanlig oppsigelstid for stillingen er ute.

5.4. Forventninger til styret

Styret som kollegialt organ har ansvaret for å balansere ulike interesser med sikte på å fremme verdiskapingen i selskapet. Styrets medlemmer forventes å ha vilje og evne til å samarbeide.

Selv om det er eier som, gjennom å velge styremedlemmer, har det overordnede ansvaret for å sikre styret riktig kompetanse, forventes styret selv jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet.

Forventninger til styret i selskap der Steinkjer kommune eier mer enn 50 % framgår av oversikten nedenfor:

Steinkjer kommunes forventninger til styret i selskaper der kommunen eier mer enn 50 %
1. Styret fastsetter styreinstruks og instruks for daglig leder med særlig vekt på en klar intern ansvars- og oppgavefordeling
2. Styret fastsetter en årlig plan, herunder møteplan, for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring
3. Styret vurderer behovet for ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om roller, ansvar og oppgaver
4. Styret gjennomfører en årlig egenevaluering
5. Styret har roller, ansvar og oppgaver som tema på styremøter/samlinger
6. Styret etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter
7. Styret er ansvarlig for å fastsette mål og strategier for selskapet, herunder å sikre at selskapet har en langsiktig bærekraftig forretningsmodell som håndterer risiko og muligheter knyttet til klimaendringer.
8. Styret er seg bevisst selskapets samfunnsansvar og utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer
9. Styret påser at selskapet har god internkontroll og hensiktsmessige systemer for risikostyring i forhold til virksomhetens karakter. Styret foretar årlig en gjennomgang av selskapets viktigste risikoområder og den interne kontroll
10. Styret skal bidra til moderasjon i godtgjørelsen til ledende ansatte
11. Styret vurderer årlig om selskapet skal benytte seg av fritaksbestemmelsene i offentleglova
12. Styret vurderer årlig om selskapet må følge bestemmelsene i lov om offentlige anskaffelser
13. Styret utarbeider årsberetning, og redegjør der for om selskapet følger forventningene til styret og forklarer eventuelle avvik

Steinkjer kommune vil fremme tilsvarende forventninger til styrer i selskap der kommunen eier mindre enn 50 %, og dermed søke å få tilsvarende praksis.

6. Resultatmål

For mange av de selskapene som kommunen eier andeler i er formålet med eierskapet begrunnet i andre motiv enn «å tjene penger». Samtidig er det en forutsetning at selskap går i økonomisk balanse over tid, både aksjeselskapsloven og lov om interkommunale selskap vektlegger styrets handlingsplikt dersom grunnlaget for fortsatt drift ikke er til stede. Det bør derfor legges til grunn at alle selskap der Steinkjer kommune har en eierandel skal:

- Gå med overskudd (positiv avkastning)
- Ha egenkapital til å tåle normale svingninger i driften (soliditet)
- Ha likviditet til å tåle normale svingninger i driften

Avkastning

Avkastningen beregnes på grunnlag av årsresultatet i selskapets regnskap. En positiv avkastning vil styrke selskapets egenkapital og likviditet, og kan gi grunnlag for utdeling av utbytte.

For selskap der kommunens motiv for eierskap ikke har en finansiell dimensjon bør kravet være at lønnsomheten minst er positiv (større en 0 %). For selskap der kommunens motiv for eierskap helt eller delvis er finansielt bør kravet til lønnsomhet fastsettes på selskapsnivå og med et blikk på bransjestandard, men i størrelsesorden 5-10 % bør være et mål.

Soliditet

Soliditet handler om å ha nok egenkapital til å tåle normale svingninger i driften, det vil si negativ avkastning i enkelte år. Soliditet uttrykkes gjerne som den andelen egenkapitalen utgjør av totalkapitalen. Hvor høy denne andelen bør være er avhengig av hvilken virksomhet driver og risikoen knyttet til denne, men 15-20 % bør normalt være et mål ved normalrisiko.

Likviditet

Dette er et mål på hvor mye kortsiktige midler foretaket har i forhold til forpliktelsene selskapet har på samme tidshorisont. Kortsiktig gjeld er forpliktelser som forfaller innen ett år, mens omløpsmidler er midler i foretaket som kan likvideres innen ett år.

Særskilt om utbytte

Utbytte er utdeling av «fri» egenkapital til eierne. Dette vil være egenkapital bygd opp på bakgrunn av årets og/eller tidligere års resultat i selskapet. Utbyttepolitikk defineres som langsiktige retningslinjer for hvordan selskapets avkastning skal disponeres. Det er en forutsetning for utbytte/utdeling at selskapet er lønnsomt, solid og likvid.

Utbytte/utdeling er først og fremst aktuelt for selskapet der eierskapet helt eller delvis er finansielt motivert. I selskap som driver virksomhet som er typisk offentlige oppgaver er det ofte inngått avtale aksjonærene imellom om ikke å utbetale utbytte/utdeling. Tilsvarende gjelder aksjeselskap som ikke er skattepliktige og selskap som er i en oppstartsfase (så lenge de er i oppstartsfasen).

I de selskap hvor virksomheten er forretningsmessig skal utbyttepolitikken støtte opp under det overordnede målet om størst mulig verdiskapning. Det er viktig for kommunen som eier, og selskapets styre å kunne legge til grunn en langsiktig, forpliktende og stabil utbyttepolitikk. Det bør kun gjøres endringer i utbyttepolitikken dersom det skjer vesentlige endringer i de forutsetninger som er lagt til grunn.

For aksjeselskap er utbytte regulert i Aksjelovens § 8-1. Det framgår av § 8-2 at beslutning om utbytte treffes av generalforsamlingen etter forslag fra styret. Generalforsamlingen har ikke anledning til å utdele et høyere utbytte enn det styret har foreslått.

For et interkommunalt selskap (IKS) er utdeling fra selskapet hjemlet i lov om interkommunale selskaper § 29. Det er representantskapet som, etter forslag fra styret eller med styrets samtykke, beslutter utdeling av utbytte. Loven omtaler også hva som er forutsetningen for at utdeling kan foretas.

7. Oppfølging av eierskapsmelding og Eiermelding

7.1. Revidering av eierskapsmelding og utarbeidelse av Eiermelding

Eierskapspolitikken, som blant annet inneholder prinsippene for Eierstyring, bør ligge fast over noe tid, men revideres en gang i løpet av kommunestyreperioden. Dette er også i tråd med bestemmelsen i kommunelovens § 26-1.

Eiermeldingen for selskap som reguleres av andre lover enn kommuneloven inneholder informasjon om selskapene der kommunen har Eierinteresser. I tillegg inneholder den formål med og strategier for kommunens Eierskap i de selskap der har kommunen Eier mer enn 50 %, eller der Eierskapet er av stor politisk betydning. Eiermeldingen revideres årlig.

7.2. Kontroll

Kontrollutvalget skal, etter kommunelovens § 23-2 bokstav c og d, påse at:

- det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har Eierinteresser i
- det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens Eierinteresser i selskaper mv. (Eierskapskontroll)

7.3. Rutiner

Kommunedirektøren er ansvarlig for utvikling av rutiner og forvaltningen av disse.

8. Steinkjer kommunes eierandeler med hovedmotiv for eierskapet

8.1. Interkommunale selskap (IKS)

	SK eierandel	Hovedmotiv for eierskap
Lierne Nasjonalparksenter IKS	5 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1)
Konsek Trøndelag IKS	6,50 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1)
Brannvesenet Midt IKS	51,22 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1)
Interkommunalt arkiv Trøndelag IKS	9,32 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1)
Nord-Trøndelag krisesenter IKS	16,30 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1)
Midt-Norge 110-sentral IKS	5,16 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1)
Trondheim havn IKS	2,10 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1)

8.2. Aksjeselskap (AS)

Navn	SK eierandel	Hovedmotiv for eierskap
Bergmannsparken AS	100 %	Samfunnsøkonomi (kap. 3.2) Næringspolitikk (kap. 3.4)
Steinkjer næringselskap AS	100 %	Næringspolitikk (kap. 3.4)
Verran næringsutvikling AS	100 %	Næringspolitikk (kap. 3.4)
Verran utbyggingsselskap AS	100 %	Næringspolitikk (kap. 3.4)
Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk Holding AS AS	15,76 %	Samfunnsøkonomi (kap. 3.2) Finansielt (kap. 3.3)
Ecopro AS	10%	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1) Næringspolitikk (kap. 3.4)
Kommunekraft AS	0,31%	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1) Finansielt (kap. 3.3)
Steinkjer skidrift AS	50 %	Samfunnsøkonomi (kap. 3.2)
Røra næringspark AS	34,29 %	Næringspolitikk (kap. 3.4)
Steinkjer havnelager AS	46,90 %	Næringspolitikk (kap. 3.4)
Steinkjerhallen AS	60 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1)
Høvdingegården legesenter AS	33 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1)
Museene Arvene AS	5 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1)
AS Reko	69,70 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1) Samfunnsøkonomi (kap. 3.2)
Leif Eriksson nyskaping AS	0,40 %	Næringspolitikk (kap. 3.4)
Biblioteksentralen AS	0,52 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1)
Sesam Ressurs AS AS	4,20 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1)
Retura NT AS	20 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1) Næringspolitikk (kap. 3.4)
Kinoalliansen AS	3,70 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1)

8.3. Samvirkeforetak (SA)

Navn	SK eierandel	Hovedmotiv for eierskap
Biblioteksentralen SA	1 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1)
Revisjon Midt-Norge SA	3,30 %	Effektivisering/samarbeid (kap. 3.1)

VEDLEGG 1 - Oversikt over samarbeids- og selskapsformer

Modell	Formål	Eget rettssubjekt	Pålagte organer	Regnskap og rapportering	Øk. risiko	Kommunestyrets styringsrett
Utenfor modell	Uforpliktende samarbeid	Nei	Ingen	Etter avtale	Etter avtale	Etter avtale
Kommunalt foretak	Svak fristilling av kommunal virksomhet	Nei	Styre	Regnskapsmessig en del av kommunen, følger kommuneloven	Ingen krav om EK, kommunen er ansvarlig for alle forpliktelser	Delegert til styret, men kommunestyret kan beholde kontroll over enkeltområder ved å begrense styrets fullmakter på disse områdene i vedtektene.
Administrativt vertskommunesamarbeid	Samarbeid om lovpålagte oppgaver og utøvelse av offentlig myndighet av ikke prinsipiell karakter	Nei	Ingen	Regnskapsmessig en del av vertskommunen, følger kommuneloven	Ingen krav om EK, vertskommunen er ansvarlig for alle forpliktelser	Den enkelte deltakerkommune kan gi vertskommunen instruks om utøvelse av den delegerte myndigheten i saker som alene gjelder deltakerkommunen eller dennes innbyggere.
Vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd	Samarbeid om lovpålagte oppgaver og utøvelse av offentlig myndighet av prinsipiell karakter	Nei	Felles folkevalgt nemnd	Regnskapsmessig en del av vertskommunen, følger kommuneloven	Ingen krav om EK, vertskommunen er ansvarlig for alle forpliktelser	Den enkelte deltakerkommune kan gi vertskommunen instruks om utøvelse av den delegerte myndigheten i saker som alene gjelder deltakerkommunen eller dennes innbyggere.
Interkommunalt politisk råd	Behandle saker som går på tvers av kommune- eller fylkesgrensene	Kan være	Representantskap	Følger kommuneloven	Ingen krav om EK, eierkommunene er ansvarlig for alle forpliktelser	Samarbeidsavtalen regulerer hvilke saker rådet skal behandle. Det antas at det enkelte kommunestyre ikke kan instruere rådet som organ, men må styre gjennom sine representanter i representantskapet.
Kommunalt oppgavefellesskap	Løse felles oppgaver på tvers av kommune- eller fylkesgrensene	Kan være	Representantskap	Følger kommuneloven	Ingen krav om EK, eierkommunene er ansvarlig for alle forpliktelser	Samarbeidsavtalen regulerer hvilke saker oppgavefellesskapet skal løse. Det antas at det enkelte kommunestyre ikke kan instruere rådet som organ, men må styre gjennom sine representanter i representantskapet.

Modell	Formål	Eget rettssubjekt	Pålagte organer	Regnskap og rapportering	Øk. risiko	Kommunestyrets styringsrett
IKS	Virksomhet med forretningsmessig preg	Ja	Representantskap, styre, daglig leder	Følger kommuneloven eller regnskapsloven	Ingen krav om EK, eierkommunene er ansvarlig for alle forpliktelser	Eierne utøver myndighet gjennom representantskapet, som velger styre og vedtar de økonomiske rammene for driften. Kommunestyret har instruksjonsrett overfor egne medlemmer i RS.
AS	Virksomhet med økonomisk formål	Ja	Generalforsamling, styre, daglig leder	Følger regnskapsloven	Begrenset til innskutt egenkapital	Aksjeeierne utøver myndighet gjennom vedtak i generalforsamlingen, som velger styre. Kommunestyret har instruksjonsrett overfor egne medlemmer i GF.
Stiftelse	Uavhengig virksomhet med særskilt formål	Ja	Styre, daglig leder	Følger regnskapsloven	Ingen	Kommunestyret kan ha rett til å utpeke styremedlemmer
BA/Samvirke	Medlemsorganisasjon	Ja	Årsmøte, styre, daglig leder	Følger regnskapsloven	Begrenset	Som for et AS, men årsmøte i stedet for GF.

VEDLEGG 2 - Oversikt bruk av samarbeids- og selskapsformer i Steinkjer kommune

Modell	Steinkjer kommune
Kommunalt foretak	Steinkjer kommuneskoger Ogdalsbruket KF Steinkjerbygg KF
Gjensidige selskap	KLP
§ 20-2 administrativt vertskommunesamarbeid	NAV Inn-Trøndelag Kommuneadvokat PPT Barnevern Kreftkoordinant Konsulent miljørettet helsevern
§ 20-3 vertskommune- samarbeid med felles folkevalgt nemd	DMS Inn-Trøndelag
Interkommunalt politisk råd	Innherred interkommunalt politisk råd / Innherred regionråd
Kommunalt oppgave- fellesskap	Digitale Innherred KO Innherred anskaffelser KO
§ 27 etter gammel kommunelov – må omdannes innen 04.10.2023	Inn-Trøndelag regnskap og lønn
IKS	Lierne Nasjonalparksenter IKS Konsek Trøndelag IKS Brannvesenet Midt IKS Interkommunalt arkiv Trøndelag IKS Nord-Trøndelag krisesenter IKS Midt-Norge 110-sentral IKS Trondheim havn IKS

AS	Bergmannsparken AS Steinkjer næringsselskap AS Verran næringsutvikling AS Verran utbyggingsselskap AS Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk Holding AS Ecopro AS Kommunekraft AS Steinkjer skidrift AS Røra Næringspark AS Steinkjer havnelager AS Steinkjerhallen AS Høvdingegården legesenter AS Museene Arven AS AS REKO Leif Eriksson nyskaping AS Sesam Ressurs AS Retura NT AS
SA	Biblioteksentralen SA Revisjon Midt-Norge SA
Foreninger	Avfallsforum Midt-Norge Foreningen Kystriksveien